

Bizsergető látvány

Radák Eszter munkáiról

*Keletkezését illetően minden emberi dolog
rászolgál az ironikus szemléletre:
ezért olyan fölösleges az irónia.
Friedrich Nietzsche: A művész és az író lelkéből*

Radák Eszter képei több szinten is ironikusak. Témaválasztása tudatosan a magát (túlságosan) komolyan vevő kortárs művészet egyik tabuja, a tájkép és a már giccsbe hajló naplemente, amit erőteljes színekkel és élesen elhatárolt, absztrakt formákkal jelenít meg. Uralkodó színei az égővörös és a lila, tovább fokozva a képek harsány, erőteljes hatását. Az egymás melletti elemek nemcsak színükben, hanem festői megoldásaikban is különböznek; matt, fényes, az ecsetvonások nyomait magukon viselő minták követik egymást. A képek így művészettörténeti technikák gyűjteményeiként is értelmezhetők, a hard edge festészettől egészen Rippl-Rónai kukoricaszemes megoldásaiig.

66

A művek azonban kiforgatják a témát, olyan részleteket emelnek be, amelyek ellentmondanak a zsáner egyszerűségének. Olykor ágak vagy egyéb elemek lógnak be az előtérbe, máskor asztalok jelennek meg, és a nézőpont szokatlanul magasra emelkedik. A klasszikusan háttal álló repoussoir figura nem tudja bevezetni a tekintetet a tájba (ahogy a klasszikus festményeknél jellemző), mert előle is elzárja a kilátást egy fa a *Már megint szembejött valamin*.

Ennél is erősebb azonban a címadás. Az egyes képek címei kibővítik és ironikusan kommentálják a témát, és a látványt mindennapi helyzetekké vagy apróbb történekké szélesítik. *Nehéz, szúr, fáj, éhes vagyok – ha legközelebb kirándulni akarok, lőjetelek le* – állítja a cím, éles ellentétben azzal, amit a kép klasszikus témája sugall, a domboldalon megpihenő alak nyugalmaival. Az Egy újabb jó ötlet: napozni vihar előtt 5 másodperccel pedig nemcsak a helyzetet írja le, hanem hangulatában mintha Giorgione *A viharját* idézné.

Ennél is fontosabb azonban, hogy vannak címek, amelyek kétféle módon is értelmezhetők, egyszerre vonatkoztathatók a kép témájára és magára a képre mint tárgyra: *Egy, csak egy feketét mutass!* vagy *A jó fény öltöztet. Ez a folyó amúgy mocsárszerű*. Egy másik képen – folytatásként, mint egy narratív ciklusban – visszatér a korábban már említett repoussoir alak, de már nem a kép szélén, hanem mélyen bent a képtérben: *Mi lenne, ha segítené átmenni ezen a dzsungáln... vagy legalább megvárna*.

Gárdonyi László

Radák Eszter: Nehéz, szúr, fáj, éhes vagyok – ha legközelebb kirándulni akarok, lőjtek le! 2023